Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Lausunto
6.10.2021

Viite: K 18/2021 vp

ILMASTOVUOSIKERTOMUS 2021

Kolmannessa ilmastolain mukaisessa ilmastovuosikertomuksessa on otettu huomioon eduskunnan toiveita vuosikertomuksen kehittämisen suhteen. Taakanjakosektorin päästökehityksen lisäksi tarkasteluun on otettu myös päästökehitys päästökauppa- ja maankäyttösektoreilla kokonaiskuvan aikaansaamiseksi. Lisäksi ilmastovuosikertomukseen on sisällytetty edellisen vuoden tapaan myös tiedot politiikkatoimista ja sopeutumisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on ollut mukana ilmastovuosikertomuksen valmistelussa. Ilmasto- ja energiapolitiikan valmistelussa työ- ja elinkeinoministeriölle kuuluvat teollisuuden energiankäyttö, teollisuuden prosessipäästöt, loppuenergian ja sähkön kulutus, energian kokonaiskäyttö sekä sähkön ja kaukolämmön hankinta. Teollisuuden ja energiantuotannon päästöt kuuluvat suurelta osin EU:n päästökauppajärjestelmän piiriin ja vain pieni osa näistä päästöistä kuuluu taakanjakosektorille.

Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu ilmastovuosikertomuksesta seuraavaa:

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali 2035 ja hiilinegatiivinen pian tämän jälkeen. Kuten ilmastovuosikertomuksessa on todettu, nykyiset ja suunnitellut toimet eivät riitä vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen. Ilmastovuosikertomuksen luvut perustuvat keväällä 2021 laadittuun WEM-skenaarioon. Hiisi-hankkeen lopullisten laskelmien mukaan, WEM-skenaarion mukaiset päästöt olisivat vuonna 2035 33,1 MtCO2. Kun hallituksen tavoitteena on maankäyttösektorin kokonaisnielu 21 Mt CO2, on politiikkatoimilla vähennettävä päästöjä vielä 12,1 Mt CO2. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että maankäyttösektorin nielujen vahvistaminen hallituksen linjaamalla 3 Mt CO2 ja esimerkiksi metsien puun kasvun lisääminen on ensiarvoisen tärkeää päästövähennysten rinnalla.

Hiilineutraalius 2035 tavoitteen lisäksi Suomea sitoo EU:n taakanjakosektoria koskevat jäsenvaltiokohtaiset tavoitteet. Komissio antoi heinäkuun puolivälissä laajan säädösehdotuskokonaisuuden EU:n 2030 ilmastotavoitteen saavuttamiseksi. Suomelle on ehdotettu taakanjakosektorin päästövähennystavoitteeksi -50 % vuoden 2005 päästöihin verrattuna. Hiisi-hankkeen lopullisten laskelmien mukaan, WEM-skenaarion mukaiset taakanjakosektorin päästöt olisivat 22,4 Mt CO2 ja -50 %:n päästövähennystavoite merkitsisi 17,3 Mt CO2 päästötasoa. Tavoite on

siten erittäin haastava. Hallitus sopi syksyn budjettiriihessä toimenpiteistä, joilla tavoite voitaisiin saavuttaa. Sektorikohtaisia suunnitelmia täsmennetään keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman valmistelun yhteydessä. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että ehdotetun tavoitteen saavuttamiseen on tarkoituksenmukaista hyödyntää, kuten hallitus linjasi budjettiriihessä, joustokeinoja sekä päästökauppasektorin (one-off jousto) ja maankäyttösektorilta (LULUCF-jousto).

Päästöjen vähentämiseen ja nielujen vahvistamiseen liittyvistä lisätoimista linjataan yksityiskohtaisemmin työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmisteltavan ilmasto- ja energiastrategian ja ympäristöministeriön johdolla valmisteltavan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman sekä maa- ja metsätalousministeriön johdolla valmisteltavan maankäyttösektorin ilmasto-ohjelman yhteydessä. Hallituksen on määrä antaa ilmasto- ja energiastrategia ja ilmastopolitiikan suunnitelma selontekoina eduskunnalle syksyllä. Hiisi-hankkeen politiikkaskenaario (WAM-skenaario) on vielä päivitettävä siten, että laskelmat vastaavat budjettiriihen yhteydessä sovittuja toimia. Maankäyttösektorin ilmasto-ohjelman on määrä valmistua vuoden lopussa.

Työ- ja elinkeinoministeriön sektorin osalta taustavalmistelua on tehty ja on käynnissä muun muassa hallitusohjelman mukaisissa teollisuuden vähähiilitiekartoissa ja ministeriön asettamissa työryhmissä koskien sektori-integraatiota ja polttoturpeen käytön vähentymisen oikeudenmukaista siirtymää. Lisäksi ministeriö on selvittänyt erityisesti hukkalämpöjen hyödyntämistä kaukolämmön lähteenä.

Ympäristöministeriön asettama työryhmä on valmistellut ilmastolain muutosta. Tässä yhteydessä on arvioitu myös tarvetta täydentää ilmastovuosikertomukseen liittyvää sääntelyä. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että ympäristöministeriön johdolla valmisteltu kolmas ilmastovuosikertomus antaa laajan ja yksityiskohtaisen kuvan Suomen kokonaispäästöjen kehityksestä ja toteutettujen päästövähennystoimien vaikuttavuudesta ja riittävyydestä. Siinä on huomioitu hyvin eduskunnan kannat ilmastovuosikertomuksen kehittämistarpeista. Tämän muotoisella ilmastovuosikertomuksella on selkeä oma erillinen rooli ilmasto- ja energiastrategian ja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman rinnalla.

Petteri Kuuva
teollisuusneuvos